

บทที่ 5 ระดับภาษา

ความหมายของระดับภาษา

ระดับภาษา คือ ความแตกต่างของภาษา ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน และภาษาท่าทาง ซึ่งควรใช้ให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคลและกาลเทศะในการสื่อสาร ราชศัพท์ซึ่งได้แก่ ระเบียบการใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมแก่ชั้นของบุคคล ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับระดับภาษาด้วย

ระดับภาษา

- ภาษาระดับพิธีการ
 - ภาษาระดับทางการ
 - ภาษาระดับกึ่งทางการ
 - ภาษาระดับไม่เป็นทางการ
 - ภาษาระดับกันเอง
-

การแบ่งความสัมพันธ์

ภาษาระดับที่เป็นแบบแผน		ภาษาระดับที่ไม่เป็นแบบแผน		
ภาษาระดับพิธีการ (ระดับภาษาแบบแผน)		ภาษาระดับกึ่งพิธีการ (ระดับภาษากึ่งแบบแผน)		ภาษาระดับไม่เป็นพิธีการ (ระดับภาษาปาก)
ภาษา ระดับพิธีการ (ภาษาพิธีการ)	ภาษา ระดับทางการ (ภาษา ราชการ)	ภาษา ระดับกึ่ง ทางการ (ภาษากึ่ง ราชการ)	ภาษา ระดับไม่เป็น ทางการ (ภาษา สนทนา)	ภาษา ระดับกันเอง (ภาษาปาก/ภาษา สแลง)

ตัวอย่างคำที่มีความหมายเดียวกัน แต่ระดับภาษาที่แตกต่างกัน

ภาษาแบบแผน	ภาษากึ่งแบบแผน	ภาษาปาก
เก้านาฬิกา	เก้าโมงเช้า	สามโมงเช้า
เพียงนี้	เท่านี้	แค่นี้
จำนวนมาก	มากมาย	เยอะแยะ
นายแพทย์	คุณหมอ	หมอ
น้ำหนักมาก	อ้วนมาก	อ้วนตุ้ต๊ะ
เบิกบานใจ	พอใจ	ปลื้มใจ
ประจบ	เอาใจ	ชเลียร์
ประสงค์ , ปรารถนา	ต้องการ , อยาก	อยาก , อยากได้

ตัวอย่างคำที่มีความหมายเดียวกัน แต่ระดับภาษาที่แตกต่างกัน

ภาษาแบบแผน	ภาษากึ่งแบบแผน	ภาษาปาก
เป็นที่นิยม	ติดอันดับ	ฮิต
มักคุเทศก์	ผู้นำเที่ยว	ไกด์
รถโดยสารประจำทาง	รถประจำทาง , รถโดยสาร	รถเมล์
รับประทาน	รับ , ทาน	กิน , ยัด , ฟาด
วิตกกังวล	กังวล	เครียด
อนุภรรยา	ภรรยาน้อย	เมียน้อย
อุตสาหะ	อดทน	ทน

การใช้คำตามระดับภาษา

การใช้คำให้ถูกต้องตามกาลเทศะ

การใช้คำให้ถูกต้องตามกาลเทศะนั้น ควรคำนึงถึงโอกาสที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การใช้ภาษาจะแตกต่างกันเมื่อกาลเทศะต่างกัน เช่น

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้แสดงความยินดีต่อท่าน (เป็นทางการ)

ผมขอใช้ช่วงเวลานี้ แสดงความดีใจกับท่าน (ไม่เป็นทางการ)

การใช้คำตามระดับภาษา

ใช้คำให้ถูกต้องตามศักดิ์ของคำ

การใช้คำให้ถูกต้องตามระดับภาษานั้น ควรคำนึงถึงศักดิ์ของคำในระดับเดียวกันหรือคำในระดับเทียบเท่ากัน เช่น

“ครอบครัว คือ คนในครัวเรือนเดียวกัน คือ พ่อ แม่ และบุตร”

(พ่อ-แม่ และลูก / บิดา-มารดา และบุตร)

คุณนารีเป็นเมียคุณประสาน

(ควรใช้ “ภรรยา”)

หลีกเลี่ยงคำที่ไม่เหมาะสม

การใช้ภาษาควรหลีกเลี่ยงคำลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ภาษาที่เขียนแตกต่างจากภาษาแบบแผน การเขียนเช่นนี้เป็นการใช้ภาษาพูดในการเขียน เช่น

ฉันไปแจ้งความที่โรงพัก (ควรใช้คำว่า “ฉันไปแจ้งความที่สถานีตำรวจ”)

เรื่องนี้ยังไม่เกม (ควรใช้คำว่า “เรื่องนี้ยังไม่ยุติ หรือเรื่องนี้ยังไม่สิ้นสุด / ไม่ถึงที่สุด”)

2. ภาษาที่เขียนตามเสียงพูด เช่น

ใครจะว่ายังไงก็ตาม ชั้ก็จะชวนเค้าไปด้วย

(ควรใช้ว่า “ใครจะว่าอย่างไรก็ตาม ฉันก็จะชวนเขาไปด้วย”)

เธอรู้มั๊ยเค้าชวนฉันไปเที่ยวหลายครั้งแล้วเนี่ย

(ควรใช้ว่า “เธอรู้ไหมเขาชวนฉันไปเที่ยวหลายครั้งแล้วนี่”)

3. คำสแลง (slang) การใช้ภาษาสแลงหรือคำสแลง เป็นการใช้คำหรือสำนวนเฉพาะกลุ่มในระยะเวลาหนึ่ง เป็นการใช้ภาษาไม่ถูกต้องตามหลักภาษา จึงไม่ควรนำมาใช้ในงานเขียน เช่น

สาวเอ๊าะ ๆ สมัยนี้ชอบแต่งตัวกันเร็ดชะขนาดนั้น
(ควรใช้ว่า “วัยรุ่นสมัยนี้ชอบแต่งตัวให้โดดเด่น”)

ผู้กำกับทำงานได้แจ๋วมาก

(ควรใช้คำว่า “ผู้กำกับทำงานได้เก่งมาก / ดีมาก”)

ลักษณะคำสูง คำต่ำ คำหยาบ คำละเมียด และคำคะนอง

คำสูง

ได้แก่ คำศัพท์สูง ๆ ในภาษาวรรณคดี
มีคำบาลี สันสกฤต เขมร เป็นต้น
ไทยนำมาใช้แล้วยกย่องว่าเป็นคำภาษาสูง

เช่น

วิหค ซึ่งคำไทยสามัญ แปลว่า “นก”
จำเรียง คำไทยสามัญแปลว่า “ร้องเพลง”
สิงขร แปลว่า หิน ภูเขา เป็นต้น

คำต่ำ

คือ คำตรงกันข้ามกับคำสูง

แต่ก็ไม่ใช่คำหยาบ

ถือว่าไม่สุภาพที่จะใช้กับบุคคลอาวุโส

บางทีคำต่ำเป็นคำไทยแท้ ๆ แต่ไม่นิยมว่าสุภาพก็มี

เช่น

คำว่า “ตีน” ก็ให้ใช้ “เท้า” แทน

คำว่า “โกหก” เป็นคำต่ำที่ไม่สุภาพ กฎหมายจึงใช้คำว่า

“เท็จ” แทน เช่น “พยานเท็จ”

คำหยาบ ได้แก่ อ้าย อี มึง กู คำด่าทอต่าง ๆ ที่ระคายหู ไม่พึงใช้ในหมู่ผู้มีกิริยาวาจาดี

คำละเอียด

ได้แก่ คำราชาศัพท์สำหรับกษัตริย์และพระราชวงศ์

ถือเป็นภาษาประณีต มีทั้งนาม สรรพนาม กริยา และวิเศษณ์ เช่น พระบาท
ข้าพระพุทธเจ้า เสวย บรรทม คำรับว่า “เพคะ / พระพุทธเจ้าค่ะ” เป็นต้น

คำละเมียด

ได้แก่ คำสุภาพ คือ ภาษาระดับมาตรฐาน เป็นภาษาแบบแผน เช่น คำว่า “คุณ
ผม ดิฉัน ข้าพเจ้า ท่าน รับประทาน”

คำปฏิเสธก็ว่า “หาไม่ได้”

คำละเมียดนั้นใช้ทั้งในการพูดและการเขียน บอกให้รู้ถึงผู้ใช้ว่าเป็นผู้มีการศึกษา รู้
กาลเทศะและบุคคลที่ควรใช้ด้วย

คำคะนอง (คะนองพจน์) หรือคำสแลง

เป็นภาษาปาก ใช้พูดกันในระดับที่มีใช้ภาษาสุภาพเป็นแบบแผน แต่ก็มีใช้คำหยาบหรือคำต่ำ

ถือเป็นคำพิเศษที่หนุ่มสาวหรือกลุ่มวัยรุ่นวัยคะนอง หรือคนคะนอง กำหนดขึ้นใช้แปลก ๆ หู

ตัวอย่างคำคะนอง

คำ	ความหมาย
เก็บ	ฆ่าปิดปาก
ควาย	โง่
คั่ว	เผาจับผู้หญิง
คอตองแดง	ดื่มเหล้าเก่ง
โคตรจี้	ตลกมาก
ควบ	ขับ ริ่งตาม
จี่เง่า	โง่ ไม่รู้เรื่อง
งุบงิบ	ทำเงียบ ๆ
ตรงสเปค	ถูกใจ ถูก รสนิยม
เตี้ยม	จัดเตรียม
จิบจ้อย	เล็กน้อย

คำบริภาษ นอกจากคำคะนองแล้ว ยังมี “คำบริภาษ” หรือ “พจน์บริภาษ”
หมายถึง กล่าวติเตียน กล่าวโทษ ดำว่า

“อ้ายเจ้าชู้ลอมปอมกระหม่อมบาง

ชิชะแป้งจันท์น้ำมันทา

หมามันจะเกิดชิงหมาเกิด

หน้าตาเช่นนี้จะมีเมีย

ลอยชายลากหางเที่ยวเกี่ยวหมา

หย่องหน้าสองแคมเหมือนหางเป็ย

มึงไปตายเสียเถิดอ้ายห้าเบ็ย

อ้ายมะม่วงหมาเลียไม่เจียมใจ”

(ขุนช้าง-ขุนแผน ฉบับหอสมุดแห่งชาติ หน้า 125)

ภาษาถิ่น เป็นคำที่ใช้เฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง

คำว่า “อร่อยมาก” ใช้คำภาษาถิ่นต่างกัน ดังนี้

ถิ่นเหนือ ใช้คำภาษาถิ่น อาหารจานนี้ล้ำแท้ ๆ

ถิ่นอีสาน ใช้คำภาษาถิ่น อาหารจานนี้แซ่บหลาย

ถิ่นใต้ ใช้คำภาษาถิ่น อาหารจานนี้ทรอยแรง

คำอุทาน เป็นคำที่เปล่งออกมาเพื่อบอกความรู้สึก ควรหลีกเลี่ยงในงานเขียนทางวิชาการ

บอกอาการประหลาดใจ

เอ๊ะ! เขาหายไปไหนแล้ว

บอกอาการสงสาร

โธ่! เกิดอะไรขึ้นกับเธอเธอ

บอกอาการเข้าใจ

อ้อ! รู้แล้ว ฉันรู้เรื่องนี้มานานแล้ว

บอกอาการสงสัย

หือ! เกิดอะไรขึ้น ไม่เห็นรู้เรื่องเลย

คำย่อ คำตัดสั้น คำกร่อน

คำย่อ

เป็นคำที่ย่อให้สั้นลง เหลือเพียงอักษรบางตัว
หากจำเป็นต้องใช้คำย่อดังนั้น ต้องเป็นคำที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

อักษรย่อที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันมี 4 ลักษณะ

1. อักษรย่อที่ไม่มีเครื่องหมายหัพภาคกำกับ ได้แก่ พระปรมาภิไธยย่อของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เช่น ภปร
 2. อักษรย่อที่มีเครื่องหมายหัพภาคกำกับทุกตัวอักษร ได้แก่ อักษรย่อยศทหาร ตำรวจ เช่น พ.ต.อ.
 3. อักษรย่อที่มีเครื่องหมายหัพภาคกำกับท้ายกลุ่มอักษร ได้แก่ อักษรย่อตำแหน่งทางการเมือง เช่น รมช.
 4. อักษรย่อที่เป็นคำภาษาอังกฤษ แต่เขียนเป็นภาษาไทย ได้แก่ อักษรย่อชื่อคณะกรรมการหรือสถาบันระหว่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ เช่น บี โอ ไอ
-

คำตัดสั้น

เป็นการตัดคำให้สั้นลง มักใช้ในภาษาพูด เช่น

โทรศัพท์มือถือ

ตัดคำเป็น

มือถือ

นายกรัฐมนตรี

ตัดคำเป็น

นายก

คอมพิวเตอร์

ตัดคำเป็น

คอม

ห้างสรรพสินค้า

ตัดคำเป็น

ห้าง

คำกร่อน

เป็นคำที่มีเสียงหายไปบางส่วน ทั้งนี้อาจจะเกิดจากการออกเสียงที่รวบรัดความจริงทำให้เกิดการกร่อนเสียงทั้งหน้าคำ กลางคำ และท้ายคำ มักใช้ในภาษาพูด

วิทยาศาสตร์ กร่อนเสียงเป็น วิด/ยา/สาด (กร่อนหายไป 1 เสียง)

วิศวะ กร่อนเสียงเป็น วิศ/วะ (กร่อนหายไป 1 เสียง)

สัตวแพทย์ กร่อนเสียงเป็น สัต/แพด (กร่อนหายไป 2 เสียง)

พิจารณา กร่อนเสียงเป็น พิ/นา (กร่อนหายไป 2 เสียง)

มหาวิทยาลัย กร่อนเสียงเป็น มะ/หา/ลัย (กร่อนหายไป 3 เสียง)

หลักเกณฑ์การเว้นวรรคในการเขียนหนังสือไทย

1. การเว้นวรรค แบ่งเป็น 2 ขนาด คือ

วรรคเล็ก มีขนาดเท่ากับ ก

วรรคใหญ่ มีขนาดเท่ากับ 2 เท่าของตัว ก

2. การเว้นวรรคระหว่างคำ วลี ประโยค ให้พิจารณาเป็นพวก ๆ ไป

3. การเว้นวรรคในการเขียนหนังสือไทย ควรแยกพิจารณา 3 กรณี คือ

ก. กรณีใดบ้างที่ต้องเว้นวรรคเสมอ และควรเว้นที่ช่วงตัวอักษร

ข. กรณีใดบ้างที่ไม่เว้นวรรค

ค. กรณีใดบ้างที่เว้นวรรคก็ได้ ไม่เว้นก็ได้

คำที่เข้าใจยาก

เป็นคำที่ใช้เฉพาะวิชาชีพต่าง ๆ ดังตัวอย่างศัพท์ที่ใช้เฉพาะทางวิชาการ

กฤตภาค หมายถึง เรื่องราวหรือภาพที่นำมาจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
แล้วผนึกลงบนกระดาษแข็งจัดเก็บไว้

คำนิบาต หมายถึง คำเชื่อมความให้ติดต่อกัน

อภิธาน หมายถึง หนังสืออธิบายศัพท์เฉพาะเรื่อง

คำพ้องสมัย

เป็นคำโบราณที่ปัจจุบันเลิกแล้ว ควรหลีกเลี่ยงการใช้คำประเภทนี้

ผิวว่า	ควรใช้คำว่า	แม้ว่า	หากว่า
ไปมี	ควรใช้คำว่า	ไม่มี	
บ, บ่		ควรใช้คำว่า	ไม่
ล่างที่	ควรใช้คำว่า	บางที่	
ละล้าว	ควรใช้คำว่า	เกรงกลัว	

คำที่ใช้ในบทประพันธ์

คำประเภทนี้ไม่ควรนำมาใช้ในงานเขียนร้อยแก้ว เพราะภาษามีระดับแตกต่างกัน

คืนนี้รัชนีกรสว่างเต็มดวง (พระจันทร์)

อนงค์นางหนึ่งเดินหอบบุหงามาลี... (เด็กผู้หญิงคนหนึ่งเดินหอบดอกไม้...)

หลานไปซื้อดอกกุบลให้คุณยาย (ดอกบัว)

ดวงสุริยยามรุ่งอรุณดูจรัส (พระอาทิตย์ยามรุ่งเช้าดูแจ่มใส)

ฉันมีอนุชา 2 คน (น้องชาย)

ภาษาหนังสือพิมพ์

เป็นภาษาที่ใช้เฉพาะหนังสือพิมพ์ มักตัดคำให้สั้นและสร้างคำให้ผู้อ่านสนใจ ควรหลีกเลี่ยงการใช้สำนวนภาษาจากหนังสือพิมพ์

“น้ำไหลท่วมสุโขทัย” ควรใช้ว่า น้ำไหลท่วมจังหวัดสุโขทัย

“นายทวาร” ควรใช้ว่า ผู้รักษาประตู

“นักยัดห่วง” ควรใช้ว่า ผู้เล่นบาสเกตบอล

“เจ้าบุญทุ่ม” ควรใช้ว่า ผู้ที่ทุ่มเทเงินทองให้อย่างสิ้นเหลือ

ภาษาโฆษณา

เป็นภาษาที่ใช้เฉพาะการโฆษณา เพื่อจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ ดังนั้นจุดมุ่งหมายของงานเขียนประเภทนี้คือ เพื่อสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นกับข้อความนั้น ทำให้สะดุดตาและจดจำได้ง่าย ลักษณะของภาษาโฆษณาจึงมักสร้างคำแปลก ๆ

อึดสุดและแรงสุด

(ทนทานและมีกำลังมาก)

บ้านใหญ่แต่ราคารองเล็ก

(บ้านหลังใหญ่ราคาถูก)

ราคาพอม แต่คุณภาพไม่พอม

(ราคาถูก คุณภาพดี)